

Főszerkesztő:

Dr. RÉVI NÁNDOR.

Felelős szerkesztők és laptalajdonosok:
Erdélyi Imre és Szigethy Gyula.

Főmunkatársak:

Dr. Kardos Albert, Móricz Pál,
Oláh Gábor, Tóth Árpád,
Köncz Ákos, Jánosí Zoltán,
dr. Nagy Zoltán, dr. Kovács Gábor,
Zivuska Andor, dr. Kuthy Sándor,
dr. Gál Zoltán, dr. Matoesy László,
Nagy Vilmos, Vándor Iván, Kürthy
Nándor, Torbágyi József,
Voith György.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, Kossuth-utca 8.

Telefon 505.

Előfizelési árak egy évre:

Helyben 5 korona.

Vidékre 6 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Telefon
840.

Wacha Róbert

Telefon
840.

ruhafestő, vegyítisztító,
gőzmosó és ágytollat-tisztító intézete

Debreczen,

Simonffy-u.

55.

Széchenyi-u.

6.

Verbőczy-u.

14.

Varga-u.

35.

A gőzmosó

megbízásait kiváló szépen, gyorsan és pontos időre teljesíti. Csontkemény és tükörfényű galériát, kézelőt szállít.

Ágytollat

hófehérre, fertőtlenítve tisztít, jutányos áron. Ágytoll tisztítás hétfőn Simonffy-u. 55. sz. alatt.

Fest és tisztít

mindennemű felső ruhát, csipkét, függönyt, szőnyeget stb.

Gyászesetben áremelés nélkül soron kívül fest bármilyen ruhát feketére.

Festés, vagy tisztítás végett átvett férfi ruhát szakember javítja, s vasalja. Vidéki megbízások a központhoz: Simonffy-u. 55. sz. alá intézendők.

Vigyázz! **Vigyázz!**
Kékre festett kirakat!!

Üzlet átadás.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy fiók-üzletemet fiamnak *iff. Molnár Lukácsnak* átadom, s az összes raktáron levő áruk **meglepő olcsó árban lesznek árulva.**

Kosztüm kelmék mtr most 46 kr.
Bluz selyem mtr most 49 kr.
Kalap és bluz selyem mtr 44 kr,

Flanelek, barhettek, kötött és szövöttárúk, ernyők, rövidárúk, kész bluzok, selymek, **női ruhaszövetek**, maradékok, kartonok, de-lének.

Molnár V. J. és Társa

cégtulajdonos:

Molnár Lukács

Kossuth- és Batthyányi-u. sarok.
Szinházzal szembenl

Vigyázz! **Vigyázz!**
Kékre festett kirakat!!

Alapított 1870. évben.

Telephon 61. **Turai Farkas** Telephon 61.

első közvetítő irodája és hirdetési vasosztóp vállalata

Debreczenben, Miklós-u. 8. sz., saját ház.

Házak és birtokok adás vételét és bérbeadását a leggyorsabban kieszközöl.

Egyedüli lakásközvetítő Debreczenben.

Elhelyeztetnek:

Gazdasági személyzet: u. m. gazdatisztek, gépészek, kerékgyártók, kovácsmesterek, stb.

Tanerők: u. m. nevelők, nevelőnők, német, magyar és francia bonneok. Ez utóbbiak német és franciaországgal közvetlen összeköttetése, minél fogva legelőnyösebben megszerezhetők.

☐ Kávéházi, szállodai, és vendéglői személyzet. ☐

Kereskedő segédek, könyvelők, gépirónók, gyakornokok.

Mindkét nembeli cselédek

Szolid és előzékeny kiszolgálás.

VASÁR NAP

Pártpolitika Magyarországon

Nem vagyunk önálló politikai nemzet. Sajnálattal kell ezt bevallanunk. Az önállóság az akarat teljes és korlátlan szabadságát jelentené. És van-e ilyen a magyar kormányoknál és parlamenteknél?

Egyik kormány olyan, mint a másik és a mindenkori parlamentekkel is így van ez. Létezésüknek alapfeltétele a nemzet jogairól és jogos aspirációiról való lemondás.

Ezt látjuk 1867 óta. Mert volt fuzió is, volt tiszta 67-es és volt 67-tel vegyes 48-as kormányunk is, de valamennyi egyformán végezte a dolgát. A dolga pedig az volt valamennyinek, hogy ujjoncokat és pénzt szavaztasson meg a parlamenttel az armádiának.

A programot mindig Bécsben adták; aki elfogadta, kormányozhatott, aki nem fogadta el, mehetett tovább hatalom nélkül és üres tarisznyával. Mert odafenn mindig az volt a jelszó, hogy fuss, vagy fizess!

És a parlamentek, amelyeknek kizárólag a nemzeti akaratot kellett volna képviselniük, csöndes megadással szolgálták a kormányt. Volt ugyan ribillió is néha-néha, de az csak olyan volt, mint a vihar a tengeren, amely, amikor elül, még csöndesebb lesz a tenger.

Mindig volt és van ellenzékünk is, de csak azért, mert ilyennek is kell lenni. Akár csak a természetben nyári időben egy kis hidegnek is, mert ha mindig forrón tüzne a nap, a gyümölcsök egy szálíg elrothadnának.

Mert hogy az ellenzék csak azért ellenzék, hogy legyen, erre a tapasztalat tanította meg a nemzetet. Hiszen volt egyszer, volt egy obstrukció, volt egy rettenetes szóharc, amelyben senki se halt meg a hazáért és a melynek vége az ellenzék kormányra jutása lőn és mi történt? Támadt egy új kormányunk, éppen olyan, mint a többi és egy új parlamentünk, amely nem volt kevésbé rossz a többinél. Akkor is éppen úgy szavazták meg az ujjoncokat és az adót, mint máskor, míg a

nemzet jogai és jogos aspirációi akkor is háttérbe szorultak.

Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a nemzetnek tünni kell és várni jobb időket. A mai kormányok és parlamentek semmi módon sem képesek megoldani a nagy feladatokat. Mikor a régi török szultánok megelégték nagyvezérek munkálkodását, selyem zsinórt küldtek nekik. És az így kimult nagyvezér helyébe jött a másik.

A mai kormányzati és parlamenti rendszernek is selyem zsinór kell. Ez a selyem zsinór pedig nem lehet más, mint alkotmányunknak azonnal való gyökeres átreformálása.

Ez természetesen első sorban csak úgy történhetné, ha a nemzetnek az alkotmányos életből ez idő szerint kizárt milliói az alkotmány sáncaiba bevétetnének. Ezzel a magyar nemzet olyan erőt szerezne magának, amelyet az ismert abszolutisztikus törekvések nem kicsinyelhetnének s amelynek tudatos kifejtése előtt a nemzeti jogok ellenségeinek feltétlenül be kellene hódolniuk. Hogy a mostani parlament mostani választó közönségével együtt fölötte gyöngé és nagy célok kiküzdésére célszerűtlen, tanúsítja a parlamentnek nem régen történt szétkergetése és az, hogy pénzzel és hatalmi nyomással mindig meg lehetett hamisítani a nemzeti akaratot.

Másodsorban a vidéki autonomikus testületeknek a rájuk tapadt salaktól való alapos megtisztítása nyithatná meg a szilárd alkotmányhoz vezető utat.

Ehez is két mód kell. Először a képviselőválasztásoknál a szavazás titkossága, hogy a művelt tisztviselő valószínű polgár is lehessen, másodsorban a közigazgatásnak a választói jog titkosságának behozatalával feltétlenül kapcsolatos államosítása, mert e nélkül becsületes önkormányzat nincs és nem is lehet.

Ime a mai beteg rendszer orvoslásának módjai. Aki hazáját igazán szereti, annak kétségbe kell esnie a mai állapotok felett. De elcsüggedni és a reményt feladni nem szabad. Jönnek

még jobb idők és a gyümölcs, amelyet ma még csak szívünkben érlelünk, ölünkbe fog hullani.

Te pedig polgártársam, ha szavazni mégysz, gondoldj ezekre. Szavazz meggyőződésed szerint, vagy bármiképp, mindegy. Tudd meg, hogy szavazatoddal ma még nem javíthatsz hazád sorsán, mert a mai rendszer mellett egyik parlament olyan, mint a másik. Egyik kutya, a másik eb.

De majd lesz módod arra is, hogy az elvek diadaláért járulj az urnához, mikor a csüggedést a remény, a kétségbeesést harci kedv váltja fel. Lesz módod arra is. Talán nem sokára.

Dr. Révi Nándor.

Uj esztendőben.

Ó évre új év torlódik egyre.
Kí hívja őket? S íme jönnek.
Beláthatatlan sorban rohannak
Pajkos fiai az időnek.

Mind nevetlen, mind rakoncátlan.
Az egyik olyan, mint a másik,
Virágot gázol, gyümölcsöt szaggat
S a fejünk tetejére mázlik.

Fickók! Elég volt! Nekem unalmas,
Nekem bosszantó ez a játék.
Ha már zaklattok, békét nem hagytok:
Lássak olyat, mit sohse láték!

Ha már tomboltok, mindig romboltok:
Döntsétek romba e világot,
A dölyfös kincset, bus rabbilincset,
A zsarnokságot, szolgaságot!

Hadd lássam én meg a szebb jövődet,
Kivirulni a száraz ágot;
Kardokat lássak rabbilincsekből,
Kardokból sarlókat — kaszákat!

Tomboljatok csak! Romboljatok csak!
Ez az élet már nem is élet.
Hadd érjek én is, köszöntsek én is
Egy igazán boldog újévet!

Tomboljatok csak! Romboljatok csak!
A romokon mesevár épül.
Ha vér kell hozzá: csapoljátok ki
A vért a szívem közepéből!

Jánosi Zoltán.

Telefon: **5-40. „MERCUR“** — összes rendszerű írógépek műszaki vállalat Debreczen, Telefon: **5-40.**
Arany János-utca 2. szám. (Specialis javító-műhely.)
Gebelsberger rendszerű gyors és gépirászati szakiskola — „Adler“ teljesen látható írásu írógép kizárólagos képviselő
Hajdu, Szabolcs, Szatmár és Szilágy-vármegyékre. — Copying Office gépiró másoló és sokszorosítási iroda. — Magyar
gyártmányu írógép-szalagok. Főraktár hat vármegyére.

Tíz millió magyar.

Népszámlálás előtt.

Már hozzáfogtak országszerte a tíz évenként megtartani szokott népszámláláshoz és nyoma sincs az iránta való érdeklődésnek. Mintha nem is tudná az ország, mily nagyfontosságú esemény előtt áll, melynek messze kiható következményei lehetnek a jövőre; hiszen az eredmény győzelmes vagy veszített csatát jelenthet számunkra. Ki tudja, nem-e rántották ki a lábunk alul a talajt a horvátok, oláhok és tótok a Dráván túl, a Felvidéken és Erdélyben? Nem-e gyarapodtak ellenséges indulatu nemzetiségeink a mi rovásunkra, éppen azokon a fenyegetett pontokon, ahol bennünket már régóta amugy is csak az önvédelem terére szorítottak? Hiszen a Dráván túl a horvátok teljesen megbénították a magyarság fejlődését, sőt erősen horvátosítanak; a Felvidéken a tótok rohamosan gyarapodnak és vagyonosodnak; Erdélyben az oláhok folyton terjeszkednek, faluról-falura nyomulnak előre, a szász és székely birtokokat nyakra-főre vásárolják, sőt beszivárogtak már a székelység közé is.

Tíz év alatt fél millió magyar vándorolt ki Amerikába, Kanadába és Romániába és legalább a fele mindörökké elveszett számunkra. Kárpótol-e bennünket e rettenetes vérvesztésért az alföldi magyarság szaporodása, mikor ezzel együtt ijesztő mértékben emelkedett a nyomora is, az erdélyi magyar szigeteken pedig folyton tért veszítünk és az oláh gyűrű mindjobban fojtogat? Kárpótlás-e az nekünk, ha itt-ott sikerült magyarosítanunk, mikor a legveszélyesebb pontokon vereséget szenvedtünk? Vigasztalhat-e bennünket az a körülmény, hogy velünk együtt pusztul Erdélyben a szász, a Bánátban a szerb, mert őket is elnyeli lassankint az oláh áradat.

Fokozott aggodalommal látjuk az olyan nemzetiségek előnyomulását, melyek Magyarország területi épségének megcsonkításával, önálló államalkotási vágyakkal vannak tele. De amilyen komoly aggodalmak gyűtörnek bennünket, éppen oly határozott és elszánt legyen az akaratumk is, hogy ezer éves hazánk területi egységét és a magyar faj uralmát még vérhullás árán is megvédelmezzük, ha az alattomos ellenségekkel másként nem tudnánk boldogulni. De még talán erre nincs szükség, hiszen békés eszközökkel is célt érhetünk. Itt vannak jeles tanítómestereink: az orosz és a porosz, akik megmutatták, hogyan kell elbánni a nemzetiségekkel. Az orosz megmutatta, hogy lehet a bessarábiai oláht, a kaukázusi cserkeszt, örményt, a lengyelt és a finnt el-

oroszosítani. A porosz is megtanított rá, hogyan kell a pozeni lengyel lába alul kihuzni a gyékényt. Mért ne csinálnánk mi is kisajátítási törvényt porosz mintára? Az életfenttartás ösztöne fog majd rákényszeríteni bennünket, mert örök igazság: „akié a föld, azé az ország.”

*

Nem éreketlen az új népszámlálás küszöbén visszapillantást vetni a tíz év előtti állapotokra, hiszen a fejlődés vagy hanyatlás mértékét csakis így állapíthatjuk meg és így vonhatjuk le belőle a tanulságokat.

Abszolút többségben volt a magyar nép: Esztergom, Győr, Hont, Udvarhely, Csik, Háromszék, Csanád, Komárom, Gömör, Abauj, Marostorda, Fehér, Veszprém, Hajdu, Nógrád, Tolna, Heves, Borsod, Békés, Sopron, Szabolcs, Csongrád, Zemplén, Baranya, Somogy, Jásznagykunszolnok, Szatmár, Vas, Zala, Bihar és Pest-Pilis-Solt-Kiskun, az oláh: Fogaras, Kisküküllő, Beszterce-Naszód, Torda-Aranyos, Szeben, Szilágy, Szolnok-Doboka, Kolozs, Hunyad, Arad, Alsófehér és Krassó-Szörény, a tót: Turóc, Liptó, Árva, Zólyom, Bars, Szepes, Sáros, Trencsén, Pozsony és Nyitra, a német: Moson vármegyékben.

Relatív többségben volt a magyar Ugocsa és Bács-Bodrog, az oláh Temes és Nagy-küküllő, a szerb Torontál, a ruthén Bereg, Ung és Máramaros vármegyékben.

Tehát az ország 63 vármegyéje közül 31 magyar, 12 oláh, 10 tót, 1 német abszolút többségű, míg 2 magyar, 3 oláh, 3 ruthén, 1 szerb relatív többségű.

Az új népszámlálás nem sokat fog változtatni ezen arányokon. A szerbek el fogják veszíteni relatív többségüket Torontálban, ahol eddig 31,2 százalék szerbséggel szemben 29,9 német, 18,9 magyar és 14,9 oláh volt. Torontál most bizonyosan német relatív többségű lesz, de erősen gyarapszik már a magyarság is, amit a Duna-Tisza szögben okszerű telepítésekkel fokozni is lehet. Ha a torontáli nagybirtokokat parcelláznák és azokra magyarokat telepítenének, a magyarság egyetlen emberöltő alatt elérhetné az abszolút többséget, mert a hazafias érzelmű svábok szívesen magyarosodnak, sőt örömet keverednek a magyarokkal. A sváb parasztok óriási áldozatokat képesek hozni, csak hogy gyermekeiket magyar szóra taníthassák. Aki a szegedi internátusokban nem tudja neveltetni gyermekét, cserébe adja és az okos szegedi magyar szívesen adja német szóra a fiát, mert „majd hasznát vöszí, ha katona lösz!”

Elvesztik bizonyosan relatív többségüket Beregben a ruthének és a megye relatív vagy esetleg abszolút magyar többségű lesz. Eddig 45,8 százalék ruthénnel szemben 44,6 volt a magyar és 9 százalék a német. A beregi „németek” azonban nem is németek, hanem bevándorolt galíciai és orosz zsidók, akik a németes „jiddis” jargont beszélik, no meg a ruthén nyelvet. Szívesen vallották volna magukat magyaroknak, de nem tudtak magyarul. Így csináltak belőlük — németeket. Ujabbán ők is erősen magyarosodnak a ruthénnel

együtt és ha az állam magyar iskolákat állít föl, egyetlen emberöltő alatt olyan magyar vármegye lesz Bereg is, mint Hajdu vagy Heves.

Erősen inog a relatív ruthén többség Ung megyében is. Eddig 36,6 százalék ruthénnel szemben a magyar 30, tót 28,1, német 4,6 százalék volt. A ruthének számát megtizedelte a kivándorlás, de magyarosodnak ám erősen a németnek számított zsidók is. Az új népszámlálás Ungban is meghozza talán a magyarságnak a relatív többséget, csak állítson az állam mindenütt magyar iskolákat, derék tanítóink majd elvégzik a többit.

Magyarad, ha gyöngül is, a relatív ruthén többség Máramarosvármegyében, ahol 46,4 százalék ruthénnel szemben a magyar 13,7, a német 15,3, az oláh 24,2 százalék volt. A magyarság itt is gyarapodott erősen, úgy hogy talán a 20 százalékot is elfogja érne. Ebben a megyében azonban többféle veszedelem fenyeget. A hazafias ruthéneket már mérgezni kezdik az ukrainisták és ezt a csöndes, jóra való, eddig magyarbarát népet az Amerikából hazatért és a Galiciából átránduló izgatók (többnyire ukrainista diákok) bujtogatják. A németnek számított zsidók is lassan magyarosodnak, annak oka a temérdek „jiddis” zugiskola, ahol fanatikus rabbik és bocherek azt tanítják, hogy a jargon külön nyelv és a jiddis külön nemzetiség. A legujabb veszedelem pedig az oláh propaganda. Még csak a kezdetén van, de nagy erővel fogtak hozzá. Már bankot is alapítottak „Maremaruseana” címen 300.000 korona alaptőkével. A ruthéneket fenyegeti a veszedelem, hogy a vallásközösség révén (gör. kath. a ruthén is, az oláh is) eloláhosodnak. A ruthén többséget akarja elnyelni az oláh kisebbség, ami számos közösségben már sikerült is. A magyarság érdeke, hogy a ruthének megmaradjanak és ha nem akarnak megmagyarosodni, hát maradjanak meg inkább továbbra is ruthénnel, még legyenek ukrainisták is, de ne oláhosodjanak el. Ebbe a megyébe kell erőskezü, munkás tanfelügyelő és vagy 300 magyar iskola. Az állam itt sokat tehet, hiszen Máramarosban óriási birtokai, erdői, bányái és üzemei vannak. Az állam közvetve vagy közvetlenül 15.000 embernek ad kenyeret ebben a megyében; vigyázni kell, hogy az ellenséget ne táplálja vele! Az állam elsősorban csakis magyarokat alkalmazzon; ha nincs elég magyar, akkor ruthéneket, de oláhnak ne adjon alkalmazást és magyar kenyeret. Tartsa el őket a Maremaruseana, a liga, a komité, Románia; neveljenek belőlük színészeket a nagyszabeni oláh színház számára, de a magyar állam kenyerén ne csináljanak oláh propagandát. Az oláhságot minden eszközzel vissza kell szorítani Salmisegetuza felé; a propagandát le kell törni bármi áron is.

Ugocsában az 1900. évi népszámlálás hozta meg a magyarságnak a relatív többséget (42,9) a ruthének 39,3 százalékával szemben. Ez a relatív többség most előreláthatóan abszolút többséggé fog emelkedni. Bács-Bodrog megyében a relatív magyar többség (40,5) valamivel javulni fog ugyan, de a magyaroso-

Keztyü és kötszer készítésében specialista

Vitárius Sándor

a külföld első speciálitánál tanulmányozott

orvosi műkötszerész és keztyüs mester

:: Debreczen, Szent-Anna-utca 1. szám. ::
Május 1-től az Alföldi tak. pénzt. épületében

sem érdemi meg, hogy egy tisztességes leányzó tönkretégye magát miattok. Ezeknek savanyu a szőlő!

Vannak, akik a házasságot csak mint szükséges rosszat értékelik, mert házasság nélkül senki sem lehet fiatal özvegy. Ismét mások úgy szeretnék, ha mint a váltók, 3—4 vagy 6 hónaponként lejárnának, némelyek állami felügyelet alá szeretnék helyezni, úgy, hogy az egykénél több gyermekes apák állami ösztöndíjban részesüljenek. Egy szó, mint száz — egyik meghatározás sem tökéletes, aminek vagy az az oka, hogy a házasság magában véve annyira tökéletes intézmény, hogy még a legtökéletesebb meghatározás is messze jár tőle, vagy pedig annyi a tökéletessége, hogy nem csak meghatározni, de még felsorolni sem lehetne valamennyit. Ez vitás dolog és mi nem vagyunk rá hivatottak, hogy csak így értekezés közben végérvényesen eldöntsük, bár a nyájas olvasó közönség megszavaztatása nem lenne érdektelen. Megbízható döntést ez esetben csak általános, titkos, egyénekenkénti egyes szavazással lehetne nyerni, mert az egyik kérdés ez lenne, a hölgyekhez intézve: Igaz-e, hogy a házasság tökéletlenségének a férfiak az okai? — a másik kérdés, a férfiakhoz intézve ez: Igaz-e, hogy a házasság tökéletlenségének az asszonyok az okai? A szavazás eredménye általános igazolás lenne.

Doktor Faust.

Írta: Sylvester.

— Doktor Faust hosszas vívódások és sok-sok lelki harc után arra a következtetésre jutott, hogy az ő élete nem ér már egy hajító fát sem. Faustunk belátta, hogy saját hibáján kívül: nincs célja már az életének. Egyszóval eljutott ahoz a ponthoz, ahová minden magába mélyedő ember elszokott jutni. Ő azonban tragikus módon fogta fel a dolgot. Nem tett úgy, mint annyi sok más: ha nem jó így, hát majd jó lesz úgy; ha nincs nemesebb célja az életnek, hát élek cél nélkül, nemes, nagy vágyak nélkül; feihagyok ábrándjaimmal és a többi tucatember nyomán tapodom a röögöt, amíg aztán sok-sok kicsinyes botlás után végre egy nagyot botlom és lezuhanok a mélybe.

Mondom, Faust nem gondolkozott és mégkevésbé tett így. Hanem amint belátta, hogy hiába élt, hiába küzdött: az életnek más célja nincs, mint éppen ez a fáradságos küzdelem, végképen elkeseredett és elhatározta, hogy leszámol magával.

Tanultam, fáradtam. Megismertem minden tudományt. Doktornak hívnak és sokra becsülnék. Orruknál fogva vezetem jámbor tanítványaimat. Olyat prédikálok nekik, amit magam sem hiszek el. Elérkeztem a földi lét tudatosságának a tetejére. És most tárul fel előttem igazán az Élet; a szomorú, sívár, terhes Élet. Belátom, hogy ennek

a létnek végső oka csak önmaga a pusztaság lehet, mindig visszatér az ember ahoz a ponthoz, ahonnan elindult. Csak a Semmiség komor, fekete szirtjei meredeznek én felém. Hát akkor miért alkotott engem valami csodás Erő? Miért hívott elő a Semmiségből valami megnevezhetetlen zord Hatalom? Hát csak szenvedésre születtem én, én — aki kimagasló a többi közül?! Én, aki a legrettentőbb önsanyargatással érkeztem el a célok-céljához, az élet igazi ismeretéhez. Oh bár soha el nem jutottam volna! Bár lennék együgyű, ostoba és bölcs, de így rettentő ez a magány. Csak vágyaim birkóznak velem és földre teperek józanságomat ezek a vad óriások. Mi lesz velem, mi lesz velem!

Igy gondolkozott. És mikor már minden átkot fejére idézett, sötét elhatározás kelt lelkében. „Véget vetek ennek a haszontalan dolognak!” — gondolta és riadt, borzongós halálvágy lopódzott lelkébe. Szégyelte egy kicsit magát, de úgy gondolta, hogy okosabban már nem cselekedhetik. Elindul az örök utra, ahová menni, nagyon jól tudta, hogy sokkal kevesebb bátorság kell, mint az ő életéhez a magasban. És már szájánál volt a mérgepohár, amikor megjelent előtte az Ördög és kiütötte kezéből a halálhozó serleget. Faust nagyon elszégyelte magát, amint meghallotta az Ördög gunyos kacagását. „Korán volna még kedves barátom, nekem dolgom van még veled; ne bolondozz, hanem tedd le azt a poharat, gyere velem és igyál más pohárból. Az élet poharában az öröm között sok-sok édes csepp mézet is találsz. Annyit, hogy megfulladhatsz az élvezetek csepjeiből gyűlt tengerben. Láss tehát hozzá! Hiszen még nem is éltél!”

És Faust letette a mérgepoharat s elment az Ördöggel méz cseppeket keresni az élet keserű italában.

Most egyszerre belátta, hogy kár volt neki olyan tragikusan felfogni az Élet dolgát. Neki is úgy kell tenni, mint annyi másnak. — Ment öntudatlanul az Ördög után. Künn gyönyörű alkonyatnak a pompája kezdődött. — A biborpiros bársonyos ég sötétre kezdett válni. A nap, ez anagy ur, korai nyugalmára tért és a természet csendesen várta meg, míg elalszik. Valami halk, rejtelmes szellő hozott bódító illatot magával. Megrészegült tőle a fej és elkábult az érzés. Édes narkozist lehelt minden. Faust szinte gyönyörrel szivta magába az édes levegő-özönt. A tengerparton pedig kibontott haju szüzek lépkedtek; csábító volt a mosolyuk, szent volt a vágyuk és a tekintetük égetett. Az Ördög megszólalt: „Látod, ez mind a tied!” Es Faust remegve, kitért karokkal futni kezdett a tenger felé.

Hollók az éjszakában

Itt az utcasarkon bús egyedül várok,
Nyirkos téli ködben sok bus holló károg.
És körültem minden olyan ólomszürke,
Talán lelkem kínzó vágyainak szülte
Repülő, fekete árnyak e madarak — —
Napfényes álmok, az isten veletek!
Körültem zeg-zugos, panaszos meredek —
És fekete hollók: kétségbeesett gondok.
Most már minden józanságot lebontok
Utánam. Hajrá! Csak előre, előre!
Igy gyötri magát, elvérzik egy dőre.
Meleg szívemnek vére hideg sziklára hul,
Pedig repülhetnék! Elvérzem botorul.
Körös-körém fojtó szürkeség borul — —
Hiába zokogok, nagy jajjal kiátok
Le a mélybe cibál, huz ezernyi átok.
Mozdulatlan, halkan várok, várva-várok
A vesztőhely körül, olyan mély az árok. —
Jön felém a csontos, tagbaszakadt bakó,
Biboros palástban, arca sápadt — fakó.
Vérpadra lép a bolondok királya.
Kemény, roppant legény, ki rája
Emeli rézvertes, vérmarta pallosát.
Ujjongó csöcselék kiált: Halál a fejére!
A sok bolondság, szived — lelked vére,
Vigyorog a bakó: látod mennyit ére?
A vesztőhely körül fekete éjféiben,
Lelkem bús árnyai elsuhanak félten.
Nyirkos hideg ködben sok-sok holló károg
Kár volt, bizony kár volt, kár volt:
Kár, kár, kár — — —

Voith György.

KRÓNKA.

A szomorúság haszna.

A csatakos, lucskos debreceni utcán bandakoltam a minap, a lelkem bánatával. Furcsa keserűségek fogtak el és a furcsa kinézetű utca még furcsább hangulatokba ringatott. Arról kezdtem gondolkodni, hogy milyen szomorú a lét és hogy milyen utálatos benne a pocséta. Rágondoltam az emberekre és az intézményekre, a munkára és a jutalomra, az igazságra és a nevetésre, a szeretetre és a bűnre és rondán és utálatosan locsogott lábam alatt a sár.

Az utfélről halványan pislákoló gázlámpák szórták szemembe a fény sugarakat, mellettem pedig emberek lohalnak egykedvűen, szürke ábrázattal és szürke lélekkel. Az egész utcán senkit sem láttam, magamon kívül, aki szomorkodott volna.

Pedig a szomorúság fő és hasznos dolog. Gondolatokat sugal és a gondolatok tisztítják a lelket. S a gondolkodó ember mindig mélyebbre lát, mint a nevetéstől hosszúra nyúlt ábrázatu jókedv.

Szomorkodtam és gondolkodtam. Mindenem és mindenről, ami elém akadt, még a szurtos, feketére viksolt kéményseprő inason és inasról is.

Kovács Gyula és Társa női divatterme Debreczen, Főtér 55. Hungária mellett: Női felöltők, divat bundák plüsch és szőrme kabátok, leány és gyermek felöltők, boák, Costümök, pongyolák, színházi és esti köpenyek, divatszineken. Csipke, selyem és szövet blousok dus választéka. Alkalmi vásár leszállított legolcsóbb szabott árak mellett

És sehogyse tudtam megnyugodni. Minél mélyebbre merültem, annál borzalmasabban ásitottak felém a kiegyenlíthetetlen ellentétek mélységei.

Első fokon, mint mindennek okozóját, a sorsot hibáztattam. Azt mondtam: nem lehet az jó valami, ami jelentőségeivel csak a lelket gyötri. Meg aztán milyen sors az, amelyik a vak véletlenre bizza rá a maga sorsát? Ha én volnék a sors, hát én megmutatnám, hogy nékem hiába papol akárki emberfia, úgy lesz, ahogy én akarom. De aztán rájöttem, hogy a sors nem hibás. Hiszen maga az ember az oka a maga sorsának. Annak is, hogy van és annak is, ahogyan van. Ha jól meggondoljuk a dolgainkat, jó sorsunk van. Az okos ember soha sincs kitéve a véletlenség szeszélyének.

Honnan van hát a sok hiba, a sok visszasság és a még több nyomoruság?

Emberektől és az emberek által? Nem volna helyes magyarázat, mert az ember szuverén hatalma nem terjedhet, vagy csak csekélyül terjedhet a maga hatáskörén. De ember magát megronthatja, megromlásával esetleg romlásba dönthet egy egész embersokaságot, de az egész embernek és az egész embernek életformáit, viszonyait megrontani egy ember, még egy embertársadalom se képes, akár milyen nagy legyen is az a maga kiterjedésében.

Miért rossz, miért nem kielégítő hát semmi, amit magunk körül és magunkban is látnunk és szemlélnünk lehet? Miért csatagos az utca és miért keserítik el az embert az igazság, a szeretet és a munka formái? Miért a lélek örökös háborgása és az örök kibékíthetlenség?

Szomorkodtam a megfejthetlenségben és a lábam alatt locsogott a sár!...

Megáltam. Az utfélen halványan pislákoló gázlámpák fénysugarakat szórtak a szemembe. És halványan, mint a lámpák fénye, derengeni kezdett az agyamon is valami igazság. És föl tettem a kérdést: Miért rosszak most nekem az emberek, az utca, a munka, a jutalom, az igazság, a nevetés, a szeretet és a bűn? Felelet: mert szomorú vagyok.

És mik adták lelkembe ezeket a keserű gondolatokat? Ismét és újra csak a szomorúság.

A szomorúság tehát gondolatokat sugal. A gondolatok pedig megtisztítják a lelkeket. Talán az utcát. Talán a munka, a jutalom, a gazság, a nevetés, a szeretet és a bűn fogalmát is.

Lám csak, milyen jó és hasznos a szomorúság.

A nagy drámaíró drámája.

Molnár Ferenc, a magyar drámaírás büszkesége, az „Ördög” világhírű szerzője a főhőse most egy olyan drámának, aminél szebbet talán-talán, de igazabban bizonyára ő maga sem tudna írni. Meg esett vele az a romantikus história, hogy szerelmes lett Szécsiné Varsányi Irénbe, aki azon kívül, hogy híres művésznő, a főkreálója Molnár Ferenc drámai hősnőinek és jelentékeny része van abban, hogy a Molnár-darabok olyan nagy sikert arattak. Előttünk áll teljes megkapóságával a tény: az élők között talán a két leg-híresebb és legmodernebb írónk és művésznőnk szerelmesek lesznek egymásba. És nincs közöttük semmi akadály. A művésznő feleség, sőt családanya, a férj botrányokat rögtönöz, az író már-már öngyilkosságot követ el — de ők legyőzik a tenger akadályt és úgy látszik, mégis csak egymásai lesznek. Állítólag már a férj bele is egyezett a házasságba. Ha tekintetbe vesszük, hogy a fentiekkel csak a dráma szüzséjét mondtuk el, a részletek, az ágazatok-bogazatok mind kimaradtak; úgy fogalmat alkothatunk magunknak arról, hogy milyen nagy mélységeket tár föl ez a szenzációs, verisztikus dráma. Itt azután eltörpülünk mind, akik igazi színekkel szeretnénk festeni azt a csodás képet, amit az életben látunk és művésztette akarunk kontárosítani. Mégis csak az Élet a legnagyobb drámaíró: sem jellemzésben, sem meseszövegben, kompozícióban, mélységben és a részletek pontos kidolgozásában nem vetekedhetünk vele. Hiába ő a legnagyobb művész; ime, milyen pompáson bebizonyította a szerelem mindenhatóságának sokszor jól, még többször rosszul fejtegetett tételét éppen azokkal, akik nem elégszenek meg az általa adott szépségekkel, hanem többre vágynak: művésztettel akarnák pótolni, amit rideg, durva keze megtagad. De az Élet könyörtelen. Csupa véletlenségből éppen reájok sujtott le és az író irt a vérével egy pompás darabot, a művésznő pedig olyan igazi és nagy művésztettel játszott, ahogy még soha. Majd hogy meg nem közelítették a természetességet.

Debreceni tisztviselők telepe Bőszörményben

Bizony már idáig jutottunk! A debreceni tisztviselők tisztviselői-telepet létesítenek Bőszörményben. Az a sokat szidott, elmaradottsággal vádolt város betudta látni az ügy fontosságát és az egész város, mint egy ember állott a debreceni tisztviselők akciója mellé. Ingyen telket fognak számukra kihalásítani a vasuti állomás közelében, olcsó anyagot és munkát nyújtanak — mindezekhez pedig megfelelő hitelt, csak hogy tisztviselőinket maguk számára megnyerjék. Nagyon szép és humánus cselekedet ez Bőszörménytől. Szép és humánus, de okos cselekedet is; mert hogy mennyit fog nyerni a város azzal a nagysereg tisztviselővel, akik oda kiköltöznek, az nem kétséges. A tisztviselők is megmozgatnak minden kö-

vet az eszme érdekében. A vasut külön vonatokkal fog gondoskodni a pontos és jó összeköttetésről. Bőszörmény városa lakást és otthont ad egy csomó tisztviselőnek. Lakást és otthont, amit ma már alig kapnak Debrecenben, ahol a megélhetési viszonyok fokozatos nehezedeése felülmul minden fogalmat. Csak elismerés illeti Bőszörményt, hogy megértvén az idők jelét, segíteni akar a tisztviselői nyomoruságon, úgy, hogy azzal fejleszti, nagyobbá teszi a várost egy csomó intelligens ember odatelepítésével.

Báró Kaas Ivor halála.

Nagy halottja van a magyar ujságírásnak: a ragyogó tollu, kimeríthetetlen gondolatgazdagságu publicista, a magyar ujságírás büszkesége: Kaas Ivor báró nincsen többé az élők sorában. Halála, bár már huzamosabb ideje volt beteg, mégis váratlanul következett be, mert senki sem hitte, hogy a gyilkos kór olyan hamar alááshatja hatalmas szervezetét. Kaas Ivor báró a magyar ujságírásnak ama alakjai közé tartozott, akit nem csak tolla, hanem nagy egyénisége után is szerettek és becsültek. Amit irt, amit tett: azt mindig meggyőződésből tette, meggyőződésből írta. A gyászbeszéd nagy részvétet keltett szerte az országban, ahova csak eljutottak a nagy publicistának nagyhatású irásai.

A református egyház bérpalotája.

A református egyház bérpalotájának hosszan vajjudó ügye talán már véget fog érni. Talán már végre-valahára dönteni fognak már afelett, hogy ki építi fel a bérpalotát? A presbyterium építési bizottsága ugyanis most felküldi a terveket a budapesti Magyar Mérnök és Építész Egyletnek véleményezés végett. Az onnan leérkező szakvélemény alapján aztán nem lesz nehéz dönteni. Egy hónap leforgása alatt nyélbe lesz ütve az egész dolog. Bizony ezt már régóta meglehetett volna tenni! Mert érdekes és különösen érdekes ez az ügy azért, hogy mély bepillantást enged a magyar, közelebbről a debreceni pályázatok eldöntésének kérdésébe. Összeülünk, ülésünk bizottságról-bizottságra. És minden bizottság azt határozza, hogy egy másik bizottságot választ, vagy küld ki kebeléből. A bizottságok, szakértő testületek tömkelegében vész el minden. Pedig milyen könnyű volna a helyes utat megtalálni: bizonyítja a presbyterium határozata a református bérpalota építése ügyében.

A falusi színház látogató.

A I—i nyári színházba már d. u. 5 órakor beült egész családjával egy

Schwartznál
a városházával szemben

mesés olcsó árban lehet vásárolni
**fegyvereket, revolve-
reket, aczél órákat,**

valódi tajték pipák
és mindennemű
látyszerészeti czikkeket.

vidéki nagy pipáju, de kevés vágott dohányu földbirtokos, nemes és nemzets N. Pál.

Ülnek, ülnek ott ásitozva, unatkozva már sok ideje, mikor megpillantja őket egy bizalmas ismerősük.

— Hohó kedves Pali bátyám, mi a manót csinálnak itt a színházban, ilyen korán? Hisz az előadás csak 8 óra után kezdődik.

— Deb tesz sebit! — vág vissza Pali bácsi az ő karakterisztikus orrhangján — Korábban gyöttük, hát korábban fogunk haza menni! — Punktum!

A báránka.

K. község néhai nagyérdemű iskolaigazgatója mindig intette kis gyermekeit hogy a virágoskertté alakított udvarra jól vigyázzanak és különösen a szomszédék kis bárányát be ne eresszék, mert az kárt tesz a szép virággyakban.

Egyik nap bosszúsággal vegyes meglepetéssel tapasztalja, hogy erélyes tilalma dacára kedvence, a különben mindig engedelmes kis 3 éves Elluska a virággyak közt a báránkával játszik.

— Ejnye Ellus — méltatlankodik az igazgató — hát így fogadod meg a szavamat? Miért engedted be a bárányt?

— Olyan szépen kéredzkedett a kapu előtt, hogy megsajnáltam édesapám!

— Hogyan kéredzkedett? — faggatta a kis bűnöst az apa.

— Azt mondta mindig bee — bee — hát én — beengedtem!

SZEMLE.

Móricz Zsigmond: Sárarany. Regény (két kötet). A Nyugat kiadása 1911-re.

M. Zs.-t, a magyar olvasó közönségnek az „refináltabb“ izlésű része, — amelyik a Nyugat mohó olvasásával iparkodik — ez idő szerint még vitás értékű, ujszerű, de a viláért sem finnyás benyomásokkal gazdagítani lelke tartalmát — igen jól ismeri. A Sári bíró-ja révén országos hírnévre tett szert ez a kétségen kívül és felül eredeti író, bemutatni tehát felesleges, izléstelen dolog lenne. Hanem erről a regényéről el kell egyetmást mondani. Az az írói liga, amelyhez M. Zs. tartozik, egy nagyot csavarintott a régi, akadémikus esztétikának a nyakán, de teljesen nem tekerte ki. A régi iskola a költészet birodalmát a szépnek cövekeivel kerítette körül, nem félt az élet realizmusától, de nem olyanak mutatta, aminő tényleg, hanem amilyennek lennie kellene; az új iskola, vagy helyesebben mondva szekta, a költészet birodalmának határjelölő cölöpeit kidöngötte; a szép maga nem

cél, sőt sarkalatos elvünk a „naturalia non sunt turpia“, ők nem a tárgyokban, hanem a feldolgozási módban keresik a szépet, bár itt sem szigorú következetességgel. Valami újfajta humanizmus ez, a *humaniumnak* selejtezés nélküli tartalmával. Hogy azután ebből a humanizmusból lesz-e világmegújító reneszánsz, az nagy kérdés.

A „Sárarany“-nak lapidáris és jellemző bírálata ez lehetne; sár is, arany is. A további boncolgatásnál azonban — minden nagyképűsködés nélkül megvalljuk — zavarban vagyunk. Ha a lélektani bravurjait, jellemző erejét, babonásan zengzetes nyelvezetét, megkapó sőt izgató leírásait nézzük, akkor kifogyhatatlan magasztalásokba kellene bocsátkoznunk. Bevalljuk, még azon a hallatlan merészségen is rajta csíptük magunkat, hogy M. Zs. irodalmi természetes apjának Kemény Zsigmondot tekintsük. Ha hibáztunk, sajnáljuk, — de azok az analizisek, azok a vivisekciók erre kényszerítenek. Hanem, ha másfelől a szépiesség örve alatt becsmérszet brutális kifejezéseit, trágárságait, perverzításait, és itt-ott naív miliőbe keretezett közvetlen csunyaságait szemléljük, — akkor helyzetünk megdöbentő fonákága a dicsérő szókat torunkra fojtja, himeztünk, hámozunk szeretnénk egy nagyot káromkodni, — de hát, — nos hát mégis úgy van. Töprengünk, hogy azt a szerencsétlen Szanyint, miért kobozták el, de aztán megnyugszunk, hogy hiszen ezt is feloldották a zár alól, — mert végre is ami igaz, az igaz. És ennek a regénynek talán csak az az egyetlen esztétikai mentsége van, hogy igaz — de ez meg nem tartozik szorosán és mindig az esztétikába.

Eddig eljutva, részvételt kell megemlitenünk, hogy a moralistáknak, milyen nehéz helyzetük van a mostani érzésbelileg és szellemileg kegyetlenül összekuszált világunkban. Ha p. o. egy szigorúan moralista (és melyik moralista nem szigorú) ezt a könyvet a kezeibe veszi, — arról nem is szólunk, hogy nem olvassa el, mert az ki van zárva, minthogy a dolgozó szobájába izolált moralista, nem moralista — elolvassa tehát és mikor a végén lecsapja és azt mondja, hogy nem igaz; ez a kijelentése tulajdonképpen csak annyit tesz, hogy — bár ne lenne igaz.

Turi Dani, ez a paraszt Don Juan élhetne a maga Erzsí feleségével olyan szép házasság életet, aminőt ez a törékeny testű, de erős lelkű asszony megérdemelne, ha fajtalan vére nem hajtáná bele már házassága harmadik napján a házasságtörésbe. Szereti is ő a feleségét, de a maga módja szerint, félti, szerez neki és családjának bolondos szerencséjével jó módot, de neki a maga asszonya nem elég. Nem tehet róla,

szép ember is, meg az erkölcsi érzéke is hiányzik teljesen, ami az egész regény tartama alatt érzékefélben van, de nem jön meg.

Pedig meg lenne benne a jó szándék, de hát úgy látszik igaz az, hogy a pokolba vezető ut jószándékkal van kikövezve. Néha meglepő világossággal látja lelke homályosabb felének undorító foltjait, ilyenkor megtorpan és visszakiáncoskodik az ő áldott jó feleségéhez. Nemes elhatározások fogamzanak meg lelkében, de a meleg családi körének levegője elernyeszti és a vére viszi, hajtja ismét ki az életbe és bűnbe. Családi boldogtalanságáért nem egészen magát okozza, hanem az ő, meg a felesége szüleit. Hiszen van benne valami, mert a felesége anyja is volt az ő szeretője még legény korában. Ezenkívül aztán minden falujabeli szemrevaló menyecske, vagy lány és aki még nem volt, az rettenetesen szeretne lenni. De nemcsak az ugynevezett falusi ártatlanságok vetnek Turi Danira szemet, hanem még a csupaézés Karay grófné is, aki belső cselédjétől hallja meg ennek a szerelmi Gigásnak a hírét és erotikai tapasztalatainak gazdag tárházából még eddig hiányzó, de Turi Daniban meglévő kvalitások részletes leírását.

A sógorával László gróffal éppen szerelmi kiránduláson lent tartózkodó grófnét valami földbérlet ügyében felkeresi Turi Dani, akit a grófnő igéző pongyolában fogad. A grófnét meglepi László gróf és Turi Dani arcának hasonlósága, azonban egyelőre még sem lát benne mást, mint egy tagbaszakadt buta parasztot. Ekkor betoppan László gróf, aki a birtok bérlet ügyének tárgyalása közben, Turi Dani talpraesett, történelmi adatokra támaszkodó és bátor odamondogatásai folytán alaposan a sarokba szorul. Turi Dani tehát most már a grófné előtt nem egyszerű buta paraszt, hanem bátor és eszes falusi gavallér. László gróf ezt észreveszi és a fölénybe került him elől hamarosan visszaviszi a grófnét férjéhez. A készülődésben levő idill itt tehát megakad, de csak megakad, mert a grófné nem tudja elfelejteni Danit, és Daninak is a fejébe száll a grófné pongyolája. A grófné a birtok bérlet ügyét elrendezi és a perfectuálásra leszökik Kiskarára. Magához hivatja Turi Danit. Turi Dani a jól fűtött grófi terembe éppen akkor lép be, mikor a grófné beteges fantáziájának színező ereje Turi Danit, mint az ő lázongó idegeinek egyetlen csillapítóját kellőképpen megjelenítette. Turi Dani megjelenése azonban lehűti a grófnét és most már igazán nem akar mást, mint a bérlet megkötését. Aristokratikus felsőbbbséggel kezeli a parasztot, akivel ő már végzett, de Turi Dani az indiskrét pogyolában a kellet-

Molnár Testvérek

varrógép, kerékpár, grammofon és lemezek legnagyobb raktárában

Debreczen,

Egyháztér 3., a nagytemplom mellett.

Író angyal védjegyű Eufon tölcser nélküli, Pathé tűnélküli beszélőgépek és lemezek kizárólagos képviselői. Telefon 727. Kedvező fizetési feltételek! Szolid kiszolgálás! Külön technikai osztály és javító műhely! Telefon 727 Villanycsengő berendezését, évi jókarban tartását elvállaljuk.

ténél többet látván a grófnéból, elveszti a fejét és — a többit már a nyers erő intézte el. Turi Dani aláírt szerződésekkel, kipirult arccal és az elmúlt mámortól bágyadtan fátyolozott szemekkel távozik. — A kapunál László gróffal kerül szembe, aki gyanítva a befejezett ténnyé vált sejtelmeket, felemeli vadászfegyverét a parasztra. Aztán mégis a fegyver elől sunyi módra kitérő paraszt láttára lehetetlennek gondolva sejtelmét, leereszti fegyverét, megvetéssel tovább megy, de Turi Dani rátamad, fegyverét elveszi és a szó szoros értelmében agyonveri. A vér látása teljesen megvadítja Turi Danit és a kastély felé rohanó régi ellenfelét Takács Gyurit lelövi.

És most? Ott áll ez a minden irányban explodált ember sulyos, bár homályos büntudatával, és ösztönével menekülést keresve. Megdermedt idegekkel megy, siet, fut haza — Erzséhez, a feleségéhez; a véres homályban megvillan az otthon galádul eltékozolt kívánatos nyugalma. Azt hiszi, ha otthon lesz, minden rendre vágódik. És a feleség, mikor a férj szörnyű tettéről tudomást szerez, a büntudat sulya alatt összeroskadt ember lelke sötétjébe bevilágít a remény sugarával: „Ne félj! Ha bátor vagy megmenekülsz! Okod volt rá! Elítélnék, de kiszabadulsz, hazajössz nekem! És akkor elbujunk egy sarokba! Békességbe! Istenhez békülsz. Boldogan élünk!”...

Ime a „Sárarány” vázlat. Érdekes, izgató olvasmány elejétől a végéig. Mikor az ember leteszi ezt a könyvet egy kissé kábult, zavart. Lassacskán aztán elreppennek a ködök és világosan látunk be a falusi élet rejtelmeibe, az emberi lélek sötét mélységeibe, a szerető, hűséges, odaadó, szenvedő feleség Golgotát járó szívébe és — nos és a Karay grófok történetébe.

Nagy Vilmos.

Színházi politika.

Zilahy, mint művész, őszinte nagyrabecsülésünkre tarthat számot, mint igazgatóval azonban — sajnos — már nem elégedhetünk meg. Soha színigazgatónak annyi hibát el nem néztek még Debreczenben és soha senki sem élt vissza úgy a bizalommal, mint éppen ő.

Ne menjünk vissza a múltba, vizsgáljuk csak a jelent és mindjárt meggyőződhetünk róla, hogy jogos és nem indokolatlan az az elégedetlenség, amely az igazgatóság működését kíséri. Milyen társulattal jött be megint Debreczenbe? Ugyebár másod és harmadrendű állomásokról toborozta tagjainak jelentékeny többségét, akikről a kiszivárgott hírek szerint a legutóbbi színház bizottsági ülésen a direktor képviselje,

selője, Irmay Béia titkár, maga beismerte, hogy csalódtak bennük. És ez elég szomorú vigasztalás, mert az előrehaladott idény miatt mások szerződéséről már szó sem lehet. Pedig e felett sem lett volna szabad olyan könnyen napirendre térni, mert öt év alatt ismernie kell a publikumot s tudhatja, hogy milyen személyzettel tehet eleget a kívánalmaknak. Az igazgatóság nagyon is tisztában van ezzel és mégis provokálja a panaszokat. Spórolnak, takarékoskodnak a végletekig s ha egy-egy tag időközben eltávozik, annak csak örül, mert kevesebb a gázsí.

Arra egyáltalában nem gondolnak, hogy valami kárpótlást kellene adni. Megfelekedzik a vendégszereplésekről is, pedig ezekre sokkal kifogástalanabb társulat mellett is jogosan reflektálhatunk. A szerződéses célból felléptetett vendégekkel a vi'ágért sem tesz eleget ezeknek a követelményeknek. Ezekkel a bemutatkozásokkal különben eddig is jóformán csak bosszuságot szereztek és nem élvezetet. Nekünk fővárosi művészek ketlenek és pedig — rendes helyárak mellett. Olyan üzleteket nem lehet és nem is szabad csinálni, mint amilyent Ivon de Trevillével akart.

Aradon karácsony előtt kilenc estén át játszott a Góth-pár, akik innen Szegedre kaptak meghívást. Ugyanekkor Kolozsvárt Király Ernőt Pálmai Ilka követte, Pozsonyban Ivánfi rendezett három klasszikus estét. Soroljunk még fel többet? Említsük-e, hogy a nagyváradi, aradi és szegedi színigazgatók Fedák Sárival kedveskedtek a közönségüknek? Szatmáron a napokban Rátkai Márton játszott és Debreczennek eddig még egyetlen-egy fővárosi vendéghez sem volt szerencséje ebben a szezonban.

Aki csak egy kicsit is ismerős a vidéki színházi viszonyokkal, az lehetetlen, hogy ne perhorreskáljon e kalmár színházi politikáját, amely idegenkedik legkisebb áldozatkészségtől is. És vajjon költ-e az igazgatóság a darabok kiállításaira? Nem, itt is spórolnak és fukarkodnak. A műsor sem állja ki a legenyhébb kritikát sem. Hosszas sürgetésre végre adtak néhány premiért, a többiekre azonban várhatunk. A legértékesebb színpadi munkákat pedig egyszerűen mellőzik s csak erélyes felszólalásoknak, reklamálásoknak köszönhetjük azt is, hogy Shaw komédiájához, az Orvosokhoz hozzájutunk. Az értékes régi és új irodalmat teljesen elhanyagolják.

Ez a határtalan szűkmarkuság csak természetes, hogy mindenhol és minduntalan zavarokat idéz elő. A türelem már fogytán van s azt hisszük, a városi tanács megtalálja majd a módot, hogy Debreczennek ne kelljen már sokáig szégyenkeznie a színháza miatt!

Valamit a sportról.

A XIX. század utolsó éveiben egy nagy sportreneszánsz indult meg Angliából; lassan bejárta a kontinenset és végre elérkezett hazánkba is. Ez az áramlat az atlétika, a szabadtéri sportok művelése volt. Eleinte csak lassan, döcögve indult, mert hidegen, bizalmatlanul, sőt ellenséges indulattal fogadták; lekicsinylés, guny, üldözés volt osztályrésze, de a mag el volt vetve, lassan kicsirázott s az a lelkes kis csoport, amely elvette, fanatikus odaadással követett el mindent, hogy a kicsirázott magott fává növelje. Ehez azonban szükséges volt egy esemény, mely a társadalmat közönyösségből, melyet a sporttal szemben tanusított, felrázza s különösen az intéző sportkörök figyelmét magára vonja.

Ezt az eseményt meghozta az 1904-i St. Louisban rendezett Olympiád, a nemzetek büszke vetélkedésének színhelye, ahol Halmay Zoltán az elsők között is első lett, kétszer is megszerezve a világbajnoki címet és a Stadion árbocán lengő magyar lobogó felkeltette az ott összegyűlt nemzetek képviselőinek figyelmét a magyar nemzet iránt.

E győzelem hírére nálunk is megtört a jég, a fajmagyar Halmay győzelme bebizonyította a világ előtt a magyar faj életrevalóságát és sporteremtségét.

A közönség érdeklődni kezdett a sport iránt s a későbbi dicsőséges vállalkozások már a kormány támogatásával jöttek létre. Az atlétika, a szabadtéri játékok mindinkább tért kezdtek hódítani, az eszme diadalmaskodott s lassan, de biztosan terebélyes fává nőtte ki magát. Ma már atlétáink, főleg uszónk és vívónk félelmetes ellenfelei bármely nemzet atléta gárdájának.

A sport üdvös voltát nem akarom bővebben fejtegetni; aki maga is foglalkozik azzal, az tudja, mennyi hasznot hajt neki a sport, erkölcsileg, anyagilag, testének, lelkének. Ha az ifjuság nem a kávéházak bűzös levegőjében tölti szabad idejét, hanem az uszodában, a zöld gyepen, a vívótermekben edzi testét, acélozza idegeit, ha az ifjuságban felgyűlt erőt a sport leköti: megszűnik a duhajkodás, a dorbézolás, az éjjeli tivornya. A sport fejleszti az akaratot, a jellemet, munkakedvet és jó kedvet ad és végül megszerzi az ember legdrágább kincsét: az egészséget.

Aki a sport apostolává szegődik, az valószínű missiót teljesít, mellyel hazájának s az egész társadalomnak hasznos szolgálatot tesz. A sportot meg kell szeretetni a nagy közönséggel, hogy megszeretvén, magáévá tegye az eszmét s ha az a társadalom összes rétegeit áthatja, úgy föl, mint lefelé, el lesz érve az igazi cél, a tömegnevelés és ennek gyümölcse, hogy egészséges nemzedéket fog adni a hazának, úgy az egyszerű falusi kunyhó, mint a királyi palota.

Csak az a nemzet alkothat maradandót és nagyot, melynek fiai épek, erősek, egészségesek testben, lélekben egyaránt.

(Gy—i Gy—gy)

Csipkét,

osipkeszövetet, selymet és a legdivatosabb ruhadiszeket, harisnyát és keztyűt legolcsóbban egyedül csak a budapesti

Csipke Áruház

815-8152A 4. sz., Kölc. Segélyes Egylet palotájában szereshetők be
Kizárólagos alkalmi vételek.
:: Naponta érkeznek újdonságok. ::

Levél.

Ha megsebez az élet durva ökle
És lelkem vére: könnyem kipereg,
Méla gyászom glóriába gyujtom
S csendesen egy dalt fonok neked!

... Ekkor érzem szived dobbanását:
E kis harangot, mely még hinni kész;
Asszony-lelked örök puha selymét:
A végtelenből egy parányt: de részt!

Zivuska Andor.

Szerkesztői üzenetek.

Hatvan-utcai előfizetőnek. Nem hisszük, hogy a főkapitány ur tudna arról, hogy a Hatvan-utcai járdán bokáig járnak a sárban s hogy különösen este azon életveszélyes a járás. Néma gyermeknek az anyja sem érti a szavát. Biztosítjuk, hogy a főkapitány ur nem fogja az ilyen állapotokat tűrni a mint tudomása lesz róla.

H. Sándor Nagykároly. Köszönjük szives jóakarátát. Nagyon örülünk, hogy lapunk annyira érdekli önöket. Rajta leszünk, hogy a Tiszán, tülnek mind a kilenc vármegyéje politikai, irodalmi, társadalmi és közgazdasági viszonyai-val foglalkozhassunk és hogy lapunk érdekelttségét minél szélesebb körre terjesszük.

Legszebbek : A HIRNEVES

Legjobbak ;

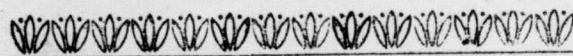
Legtartósabak

ROBRÁK

CIPŐK.

Kizárólag kapható

Hermann Jenő
ROBRÁK cipő-raktárában
Piac-utca 42. sz. — Telefon 654.

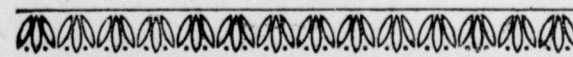
Legszolidabb alapon álló elsőrendű

óra, ékszer, ezüst és drágakő raktár

Sándor Ármin

Debreczen, Piacz-utca 41. szám
(Dréher sörcsarnok mellett.)

Eddig nem létezett olcsó árak!

Debreczen legelőkelőbb mulatóhelye az

Erdélyi Borozó

(Hunyady-u. 22. sz. a vasut mentén.)

Elismerésben részesült Benes V., debreceni hentes üzlete a fővárosba, Ausztriába és a külföldre nagy mennyiségben szállította hentesáru különlegességeit. A cég még 1867-ben alapított. A régen elhalt cégtulajdonos helyett Benes Gyula nagy szakképzettséggel vezeti ezt a jóhírnévre szert tett üzletet.

Groszmann és Mandel bankirodája (Hunyady-utca 21.) Alapított 1895-ben. Tulajdonos cégtársak Groszmann Ignác és Mandel Ernő. Foglalkozik a bank szakmáavágó minden üzletkörrel, de különösen olcsó és minden tekintetben előnyös törlesztéses kölcsönök közvetítésével, kötvény és váltó kölcsönök lebonyolításával. Biztosításokat az ember életére és az összes elemi ágazatokra a legelőnyösebb díjtétel és legkedvezőbb feltételek mellett köt. Hunyadi-u. 21.

Ruggyanta

Bélyegzők

legolcsóbban beszerezhetők

Liebermann Mór

könyvnyomdájában. Piac-u. 79. (Gáll-ház).

DEMNER

mütermében

(Szent-Anna-u. 5.)

készült

levelezőlapok

rövid idő alatt nagy szenzációt keltettek!

Miért?

mert művészi esek, szépek és tartósak.

12 darab

csak 3 korona.

A Magyar szabadalmazott lópatkógyár részv. társ.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy gépjavitó ipartelepünket

vizvezetési és központi gőzfűtési

vállalattal bővítettük ki.

E szakmába vágó mindennemű munkálatokat, ugymint vizvezeték, központi alacsonynyomású gőz, melegvíz és légfűtések, csatornázás, mindennemű fürdő, clostette szárító kamara, mosókonyha, porszívó, szellőztető berendezési munkálatokat vállalunk s a berendezési tárgyakat, valamint mindennemű műszaki cikkeket, szerszámokat és szerszám gépeket raktáron tartunk.

A Magyar szab. lópatkógyár részv. társ.

Vizvezetési és központi fűtési osztály vezetője:

Gyenes Antal,

Ügyvezető igazgatója

Érczy Kálmán,

mérnök.

Egész éjjel meleg konyha.

Női kiszolgálás.

Tulajdonos: **Kálmán Lajos.**

Legjobb és legarab
Czipők Dániel
Debreczen,
Piac-u. 49. postával szemben.
TELEFON 501

Lap-elárusítók felvételnek a kiadóhivatalban.

Dr. FÜLÖP ÖDÖN ügyvéd
a „Gazdák Biztosító Szövetkezete” ügyésze
irodáját Piac-u. 41. sz. megnyitotta.

Hirdetéseket jutányos áron vál-
lal a kiadóhivatal
Kossuth-utca 8. szám alatt.

Budapesti férfiszabó üzlet
Debreczen, Sas-utca 4. sz.

Angol férfi öltöny

felöltő v. télikabátot rendelhet
izléses kivitelben
:: mérték után ::

40-50. koronáért.

A rendelő közönség szives
pártfogását kéri

FETTMANN SÁNDOR.

Haas Fülöp és Fiai

cs. és kir. udvari szállítók
cs. és kir. szabadalmazott

**szőnyeg- és butorszövet
gyárosok**

Debreczen, Piac-utca 59., Steinfeld-palota.
Telefon 560. szám.

Gyárak: Sopron. Ebergassing Hlinszkó.
2 fő és 27 fióküzlet.

Szendró Sándor

zongora és hangszerkészítő

Debreczen, Batthyányi-u. 22. szám.

Zongora, gramofon, min-
dennemű vonós és fuvó-
hangszerek, czimballmok,
hangszer alkatrészek és
hangszer felszerelési cik-
kek áruháza és ipartelepe.

Zongora és pianó köi-
csönző(bérbeadó)intézet

Hegedük és hegedü-felszerelések, római
húrok, valamint

gramofonok és gramofon-lemezek
nagy raktára.

Zongora és hangszer műhely.

Zongora és cimbalom hangolás.

Telefon szám 629. Alapított 1876-ban.

Legszebb órák és ékszerek
legolcsóbban jótállással

Gasparik Ádám

műlőrás, ékszerész és látszerésznél,
Hunyadi-u. 12.

∴ Órajavítások jótállással ∴

Művészi kivitelű fényképek,
fényképnagyítások és festmények

Burg Izsó

fényképészeti műtermében

Kossuth-utca 24. szám alatt

készülnek.

Teljes menyasszonyi kelengyék,
angol kárpitozott butorok

legszolidabb kivitelben

a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig
nagy választékban

Killer Ede

butorgyáros

cs. és kir. udvari szállítónál

Debreczen, Piacz-u. 68. sz. alatti butorcsernőjében
jutányos árban kaphatók.

Darvas Miksa

fűszer, csemege és gyarmatáru
kereskedése

Teleki- és Deák Ferencz-u. sarok.

Ajánlja dúsán felszerelt fűszer
áru üzletét az őszi szezon leg-
frissebb árucikkait.

Karácsonyi ajándécul
Zongorák,
Pianinók
és Czimbalmok

csakis legjobb minőségben, legolcsóbb
árakban, kedvező fizetési feltételek
mellett beszerezhető

Schmidt S.

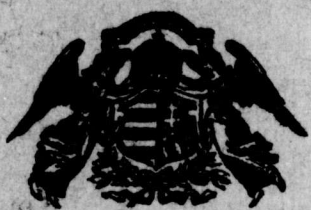
zongora és hangszer üzletébe
Debreczen, Piacz-utca 73. szám alatt.

Garai Tivadar

első debreczeni művésznőki
és heraldikai műterme

Debreczen, Halköz 4. szám.

Czimerek festése művészies kivi-
telben.

Magy. kir. dohánytőzsde.

Váltók és okmánybélyegek,

postai értékjegyek, fővárosi

és helyi lapok, folyóiratok

és heti lapok, diszműárak és

dohányzási cikkek nagy-

raktára

Turai Frigyesné

Piacz-utca 53. sz. Hungária mellett.

Helyszűke miatt

ajánl menyasszonyi, báli és név-
nap csokrok, mell- és fejdíszek,
virágkosarak, jardiniere, ünnepi
és gyászkoszorúk, cserepes virá-
gok, szobai dísznövények, alacsony
és magas törzsű cserepes rózsák
jutányos áron

Janatka Alajos

plóvirág üzlete

Debreczen, Piacz-utca 59. sz.

Legjobb és legolcsóbb pon-
tos órák 2 évi jótállással

Gasparik

: órás és ékszer :
üzletében kaphatók

Debreczen, Hatvan-utca 2. sz.

Órajavítások a legjobban ké-
szülnek. Inga órák részlet-
fizetésre is kaphatók.

Groszmann és Mandel banküzlete

Debreczen, Hunyadi-utca 21.

Alapított: 1895-ben.

Ajánl olcsó kamatu
törlesztéses kölcsö-
nöket földbirtokokra
és házakra a leg-
előnyösebb feltéte-
lek mellett. Drágább
kamatu kölcsönöket
olcsóbbra cserél.

Telefon: 76. szám.

Tisztelettel:
Groszmann és Mandel.